Մանպուամեի Լիքեար սեռնեամ 300 ֆուռնէն վերիլիով, ռէնեվի գրյմեթի, Իսթանպոլ իլին 250, վե ալթը այլզաղ 125 ղրշ. վե թաշրաբար իլին բոսթա փարաքը տաթի իլինամ օլարագ, քիչիւք նիւսխէնին սէնեվի գրյմեթի 200, վե ալթը այլզաղ տաթի 100 ղրշ. օլաճագ տոբր։
Վե պէհէր նիւսխէսի 40ար ար աեա սաթըլաճագ տոբր։

Մասնագասի Էֆքեար

ՄԻԻՆԱՏԻ

Իլանթը պէհէր սաթրրբ իլին, պիրինճի տեֆասաս 3, իքինճի տեֆասա 2, վե չինճիւ վե սոյկը տեֆասաս 1 էր ղրշ. ալնաճագ տոբր։
Մե քիթուպ վե սպիրի Պէյ-օղլունաա Ցօղրու-խօջաա 467 նիւմերօլու խանեամ Լէվանթ Հերալդ թապհանէսինամ, Կարաքեան 8։ Փանոսեան խանին իմիզնէ իմիզնէրիճէ տոբր։

ՕՍՄԱՆՅԱՆ ԿԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՎ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՑԻՐԷ

ԻՍԹԱՆՊՈԼ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 21։

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԹԻԼԻՑԵԼ

ԹԻՒՐՔԻԱ ՎԷ ԷՎՐՕՊԱ

Մէզքիւր իւնվան իլէ վէ խայրէատան իմգասը իլէ Գուրիէտ շու ամթիտէքի պահս կէօրիւլմիւշ տիւր։

«Ահվալը հաղբրէտէն Թօրխանէտէ իյիճէ մայիւմաթ իսինիրմիշ օյտուղուն իշլեմէքտէյիմ։ Մահէլլի մէզգուրտէ զեեատէ զայրէթլէ եէնի թիւֆէնքլէր եաբրըմագտան, վէ Զօպան չէշմէսի մէվգբսընա պուլունան կէնճ թօրճուլար, կիւլլէլերի իլէ տէօրթ պին պէշ եիւզ ատրմ մէսաֆէտէ պուլունան նշանը տէօրթոտ իւչ վուրմագտա տբրլար։

Պու կիւնքի կիւն մէրգուման տէլիգանլըլարտան իյի էշլի բօլեթիգա օրմագ մուհալ դապիլինտէն տիր։

Ասքիր նէֆերլէրինին, միսինն տիփլօմաթլարտան զեեատէ, քէսքին ֆիքիրլի օրմուշ օրմալարը պու իլք տէֆա տէյիլ տիր։

Վարսըն տիփլօմաթլար ահվալը հազբէյի եանլըշ քէշֆ իթմիշ օյտուն նլար, պու խուսուս եարը պուչուք պիր ֆէնալըգ օյուպ, ֆագաթ պաշլըճա թէշլիքէ շու տուր քի, պիզզաթ միլլէթ տախի ալտաթրճը թէէմինաթա իթիմատ իթմէքտէ, վէ եանլըշ խանէրինէ էշլիքէ սարմըշ իքէն, բահաթ գալպլէ եաթաղնա կիրմէքտէ տիր։

Իմտի, պու եարան էմնիեէթի, Օսմանլը էհալիսինի գաֆիլէ կէթիրմէք սեվտասընտա կեզէնլէր տիր քի, մէզքիւր էհալի պէյնինտէ եայմագտա տբրլար։ Հէր թարաֆտա Օսմանլըլարտան շուլոֆը իշթիմէքտէյիմ, Ֆրէնկլէր ճէնք իթմիշ իթմէմիշ, պիզիմ ճէնք իթմէքլեեէ իհթիեաճըմըզ օրմաեաճագ տոբր։

Զանն խէրսին քի, Թիւրքիա, տիւնեատա պուլունան քեաֆֆէյի տիփլօմաթլարըն քէշֆինճէ, վագթին հէր պիր կէօնա վագտարարընին սէրբինթիսինի չէքմէքլեյէ թայեին օրմամըշ տբր։

Թիւրքիանըն պաշընտա կէլէճէք էն պիւյիւք պիր ֆէլաքէթ վար իսկ, պու տախի Էվրօպատա հալը հազբրրն գավիլէշիպ պագը գալմասը օրաճագ տոբր։ Չեունքի, թահրիք օրունմուշ օրան հրրս ու թամարլար, Շարգ արագելերի իւզերինաեարզուլարընը թէսքին իթմէքլէ, պէօյլէ պիր ատուտէյի հալին իպգասընա բազի օրաճագլար տբր։

Լաքին պէօյլէ պիր ատուտէյի հալէ եէթիշմէքլիքատն հէնուզ չօգ ու զագտաեբզ ճէնք, պու կիւնքի կիւն տէյիլ եալընըզ հէր քէսին միւլատընա, իլա տամարլարընա տախի սիրատէթ իթմիշ տիր։ Հէր թարաֆը տօլաշմագտա տբր, վէ պու կիւնքի կիւն տիւնեանընն էօմր ու հաեաթը եալընըզ ճէնք օրմուշ տուր։

Էվրօպա հիւքիմատարանընն միսլիհ պէեանաթընա նէ տէրէճէ էհէմիյյէթ վերիլմէք լազըմ իտու կինի պունատան ադամ եազմըշտր տբր։ Լաքին շունու տախի տիգգաթ իթմէլիսինիզ քի, պու կիւնքի հիւքմ իտէնլէրէ սէրպէսթճէ թարաֆ օրմուշ օրան, վէ եախոտ քէնտիլերինի օնա սէրպէսթճէ թարաֆկիրլիք իթմէքտէ տիր կիպի կէօսթէրմէքտէ պուլունան զազէթալար, միլլէթին արզու վէ միւրատը իսմինէ ճէնք իսթէմէքտէ օլտուգլարը հալտէ, պու խուսուսդա միւսատէ իտէր քի, իգթիզայի հայտէ չէօյլէ պիր լիսան գուլլանսընլար, եանի ապիզ սուլհ իսթէրիզ, լաքին պու կիւնքի կիւն քէնտի քէնտիլէրվ պիզէ տախի սահիպ օրան էհալիլէր տէօյլիւմէք իսթէյօրլար։ Միւրատլարը իճրա օրունսուն»։

Հիւքիմատարան, պու եարանընն նէզաքէթ ու զերաֆէթինի օնտօգուզունճուասընն մէտէնիեէթինէ պօրճու տուրլար։

Նէ հաճէթ, տիւնեա եիւզերինտէ տէյիլ քի եալընըզ ճէնք օրաճագ տբր, իլա, զաթէն ճէնք խալգը էզմէքտէ տիր։ Ճէնք աթէշի էօյլէ պիր մէմալեքտէ եանմասա պաշլամագտա տբր քի, ճօղրաֆիճա մէվգբսընա պագտարագ, Էվրօպա մուտարագալարընտան տահա չօգ վագթի պէրթարաֆ վէ ազատ պուլունաճագ տբր կիպի կէօրիւնմէքտէ իսի։

Վէ իշթէ պագ քի, պու դըղըճրմ ումումէն բօլեթիգալար իւզերինէ վէ մախսուսէն թիւրքիանընն ահվալը իւզերինէ տէրէճէ մուզիրր սուրէթտէ թէէսիր իտէճէք պիր շէյ տիր։

Սրանեա գրայրըղը սիրիրէսինին տիւշմէսինի պու տէֆա իյան իթմիշ օրան իսթիյալընն բարլարը ընտան պիր գաչ կիւն ագտէմ շուեու պուլան շու թէվթուրունու թամամա, ապա։ [illegible] թարեա իլէ Բրուսիանընն իթթիֆագը թէհտիտինէ գարշըլըգ, Ֆրանսա գապինէթօսու Սրանեա իլէ իթթիֆագ իթմէք նիեէթինտէ տիր տէնի մէքտէ իտի։ Հաթթա պազը դազէթարարընն գավլինճէ, մէզքիւր իթթիֆագ ահանամէսի ագա օրանմուշ պիեմիշ տիր։ Գրալիչա Իգնատէֆ հազրէթլէրի, Իթալեանընն Ֆրանսանա գարշը հարէքէթ իտէմէգ օրմասը իշին Բօմանա ատաքիր սէվգ իտիպ օթուրթմագլըղը թահիւտ իթմիշ, վէ Ֆրանսա խէրէաթօրու տախի, իհթիյալ ֆըրգալարընընն թէշէպիւսաթընա գարշը Սրանեա հիւքիմէթինէ քէնտի օրտուսունուն մուավէնէթինի վատ իթմիշ իտի։

Վուգուաթ մէզքիւր թէվաթուրու թասուիք իթմէմիշ տիր, Էկէրչի մէզքիւր ահանամէ ֆիլվագը պագը օրմուշ օրտա իտի, չօգտան պիր Ֆրանսըզ օրտուսու Սրանեա հուտուտունու թէճավուգ իթմիշ իտի։ Իմտի, Ֆրանսըզ օրտուլարը եէրլէրինէն գըմբլատանմամըշ օրուպ, վէ Ֆրանսըզ գապինէթօսու իսկ, Բեյ նամ նիմ ըէսմի դազէթանընն մարիֆէթի իլէ, Սրանեա իշինէ միւտախէլէ իթմէք նիեէթինտէ պուլունմատըղընը պէեան իթմիրմիշ տիր։ Լաքին պունուն իլէ պէրաբէր շուրտասը իյի պիլինմէլի տիր քի, Սրանեատա զուհուրա կէլէն վագտալար Ֆրանսա իշին պիր պէօյիւք թէրէտիւա ու էնտիշէ բուռնարը տբր։ Իմբէրատօր Նարօլէօն հազրէթլէրի Իգնատէլա հիւքիմէթինին, իգթիզայի հայտէ, հագդընտա խայբրը սուրէթտէ պիթարաֆլըգընա վէ իհթիմալ տբր մուավէնէթինէ տախի կիւվենէպիլէճէկինի պիլիր իտի։ Լաքին պու կիւն, Պուրպոնլարընն վիրանէսի իւզերինէ իսինա օրունաճագ օրան եէնի հիւքիմէթտէն, գըրալըգ օրմուշ ճիմսուրիեէթ օրմուշ, նէ մուամէլէ պէքլէեէճէկին պիլէր մի։

Ֆարգ իտէլիմ քի, մէզքիւր եէնի հիւքիմէթ, Ֆրանսաեա գարշը պիր գաչ տէվլէթլէրին իթթիֆագը հէնկամընտա, իթալիա վէ եախոտ Բրուսիա տէվլէթի իլէ պիրլէշտի։ Մէկէրչի Ֆրանսա, Բրուսիանընն իւզերինէ հիճմ իտէրէք, էթրաֆընը գուշտամըշ օրան պէօյլէ պիր տէմիր չէնպէրատէն տիշարը չրգմագ խաթէմէյէճէք մի տիր։ Պէօյլէ օրտուդու հալտէ, Բրուսիաեր հաղբր նազբր պէքլէմէքտէ կէօրէճէքտին, վէ օր վագթի իքի հալ վուգու պուլապիլիր — եա օ տուր քի Ֆրանսա զալէպէ իտէր, վէ օր վագթի Բրուսիա, Բրուսիա բօյթիգասը մարիֆէթի իլէ Շարգտա քէնտույէ մուավէնէթ օրանմագ մուգավէլէսինի գապուլ իթտիրէրէք։ Բրուսիաեա իմտատ իտէճէք տիր — եա եօգսա, Բրուսիա Ֆրանսաեր եէնէճէք, վէ օր վագթի իսկ Բրուսիա տէվլէթի Ֆրանսա իլէ իթթիֆագ իտէճէք տիր քի, եէնի միշ վէ թագաթը գայմամըշ օրտուդու հալտէ, էսէֆ իտէրէք տէրիզ քի, չօգ գօյայ ֆէհմ ու տէրը օրունապիլիր մուգավէլէ վէ շարթլարը գապուլ իթմէքլեյէ մէճպուր պուլունաճագ տբր։

Էվրօպատա զուհուրի իհթիմալտէն պուլունան վագտալարը պուրաճըգտա խիւլասա վէ պէեան իթմէք նիյէթինտէ տէյիլիմ։ Զիրա պունլար բէք չօգ օրապիլիր։ Մի բատրմ սատէճէ Էվրօբա իլէ Թիւրքիա մէնֆատաթլարը պէյնինտէ չէօսիմէց սուրէթտէ պիր պաղ պուլունտա տուրտունա տայրը պէր գաչ [illegible] թէրմէքտէն իպարէթ տիր։

Պէօյլէ պիր հալտէ, վէ ֆուրթունանընն գանդէ թարաֆտան բաթրագ վիրէճէկի խուսուսունտա մէճհուլ վէ գարարսըզլըգ իչինտէ, Թիւրքիա նէ՞ իթմէլի տիր — պիր օրտուն պէօյլէ գարարսըզ պիր հալտէ պուլունտուդու թագտիրտէ թուրթուդու թարիգի թուրթմայը տբր — եանի քէնտի տիգգամի վէ գուվվէթինի պիհուտ եէրտէ էօթէկեկ պէրուեէ տաղրթմանը, իլա քէնտի քէնտինէ թօրլանմագ, քէնտիյի թէշքիլ իտէն իւնսիրլերի խիճէ պիրիպիրլերի իլէ այբշարբրպ, պիր վիճուա կիպի իթմէք, քէնտի ախլագընա ուեան վէ եէնի սանատաթ սէմրէսի օրան հէր նէվվի սիյասլար իլէ սիյասլանմագ — վէլհասը, հաղբր տուրմագ։

Իշթէ Օսմանլըլարը էն պիւյիւք էհալի բօյեթիգա գաթլարը, 4,500 տարմ ուզագտա պուլունան նշանը տէօրթոտ իւչ կիւլլէ իյէ վուրան տէլեգանլըքար տբրլար տիմէմ, պու սէպէպտէն նաշի տիր»։

ԹՈՒՆԱ ԷԵԱԼԱԹԸ

Էկէր Նօրմն Իսընը Քօրբէսբէօրնա նամ պագէթանընն եազտրգլարընա իթիմատ իթմէք ճայիզ իսկ, մէմալեքի-Օսմանիյէնին Բում-իլի գրթասը, Բրուսիա գօնսօլոսլարը թարաֆընտան թահրիք օրունան օեուն վէ ֆէսատլարա վասի պիր մէրքէզ օրմուշ տուր։

Պու մէմուրլար իշին տէնիր քի, քէնտի տիրլօմաթճա հալ ու հէյեէթլերինէ եագրշմագ սուրէթտէ, աչրգատան ադչրպա իհթիրլու չրգարմագ իւզրէ պիր չօգ ագճէ եաղտրրմագտա տբրլար։

Սէն-Բէթերպուրկ գազինէթօսունուն նիյէթի, Ադրիաթիգ տէնիզինտէն վէ Եունան հուտուտունատան, թա Թունա գրրբընա վէ Գարա-տէնիզ գատար պուլունան քեաֆֆէյի Օսմանը մէմանլեքինտէ, տայիմի պիր հէրարէթ պագը սագլամագլըգ օրտուդու, արթըգ թարտիգ գրլըմմըշ տբր։

Շէօյլէ քի, վագրթ վագրթի պիրպիրլերինտէն ապրը օյարագ էօթէտտէ պէրիտտէ հալելէր իսեանէ թահրիք իտիլմէյլ, վէ պունլար տայիմա ճօշկուն պիր հալտէ սագլանմալը տբրլար, թա քի խրիսթիեանլարը, Սրբպիա վէ Ուլահ-Պուդանընն մուավէնէթի իլէ [illegible] չրգարբլապիլէճէք վագրթի եէթիշսին։

Ցիկեր թարաֆտան տախի, Կալիչիա կուվերնաթօրու պուլունան գօնթ Կոլուչօվքի, հէնուզ Վիէննատա պուլունան տախիլեյէ նազրրընա դայէթ մուֆասսալ պիր բաբօրթօ իրսալ իյէյէրէք, մէզքիւր եեալէթտէ տախի Բուսիա թարաֆընտան իճրաեէ գօնուրմագտա օրան այնի օեուն լարը վեքր իթմիշ, վէ մէզքիւր տէվլէթին Ավսթրիա հիւքմի թահթընտա պուլունան Լէհիսթան գրթասընը իսեանէ թահրիգ իթմէք իշին բէք չօգ ագճէ սարֆ իթմէքտէ օյտուդունու վէ անճագ Զէքլերին վէ Սլավարրն տախի իտտասասընը տէր իւհտէ իթմէքլեյէ պիր եօլ աչմագ իշին, Ավսթրիա — Լէհիսթանընը սեատա գալարրմագ նիյէթինտէ պուլունտուդունու պէեան իթմիշ տիր։

Այնի դազէթատա Վիէննատան եազրը պիր մէքթուպտա տախի շէօյլէ եազըլըր։

«Իհթիմալ տբր քի, կիւեա Պուրբիսթանընն մուվագգաթ հիւքիմէթի օլան իտարէսի թարաֆընտան, համի տէվլէթլերին իսթանպօլատա պուլունան ատֆիրլերինէ պիր նօթա թագտիմ զրլըմասընտան տուրմուշ շուունուզ տուր։ Պու էվրագլարքի թարիխի յուլիս տիր, Օսմանը հիւքիմէթի ալէյհինտէ պիր թագրմ խօշնուասուզլու գլար հագդընտա շէքեայէթ օլունմագտա տբր։ Վէ նէթիճէսինտէ շուբասը պէեան զրլըմըշ տբր քի, էկէրչի Պապը ալի քէնտիլերինի խօշնուա իթմէքլեյի բէտտա իտէր իսկ, քէնտի հուգուգլարը -ԷԼԱ ԳՈ-ԼԷՐԻ իլէ էյէ կէշերիլէճէք տիր։

«Բրէնս կօրչագօֆ ճէնապլէրի, այնի ասրլարդ հիւքիմէթ թարաֆընտան պաշգա պիր պէեանամէ տախի ախպ իլէմիշ տիր։ Պու պէեանամէնին թարիխի Պալգանտան տինէրէք գօնմուշ իսէտ, պու պիր թէրթիպ տիր, չիւնքի Պուքրէշտէն եազրմըշ տբր։

«Պու վարագա, մախսուսէն իմբէրատօր Ալէքսանտր հազրէթլերի իսմինէ օյարագ իրսալ գրլըմագ իւզրէ, Պուքրէշտէ պուլունան Բուսիա գօնսօլոսու Պարօն Օֆէնպէրկէ թէսլիմ իտիլմիշ իտի։

«Վարագանընն պաշանկրճը Բուսիա տէվլէթինին, տայիմա Շարգտա պուլունան թրիսթիեան էհալիսէր, վէ պաշլրճա Բուսլարրն գարբնտաշլարը օլան Սլավար հագդընտա հիւանիւ թէվէճճիւհ պէեան իթմիշ օրմասընա բիայէթ կէօսթէրմէքլեք տիր։

«Պու էհալիսէր, տէր մէզքիւր վարագա, բէք իյի պիլիրլէր քի սէխավէթլի Բուսիա տէվլէթինին շիմոիյէ գատար զուլմ ու թէատտի թահթընտա պուլունան քէնտի գարբնտաշլարը իշին զեեատէ պիր շէյ եարամատրգընընն սէպէպի, անճագ շու տուր քի Ղարպ տէվլէթլերինին գրսգանճլրգ հարէքէթի քէնտի [illegible]

թիգասընա մանի օրմուշ տուբ։ Պուլնուն արգասընան կէյնը, թիւրքիաեա գարը օրան չեքեայէթլէր։

« Պու մէմալիք, տերլէր մէգքիր էվրաղը եազանլար, Պուլկարլարրն էն մուգատատէս Հուգուգլարրնը աեագ ալթընա ալըպ չընամագտա արբ։ Վէ անլէրի, քէնտի խթիգլալեէթլէրինի էլե կէշիմէք վէ մէզհէպլէրինի մուհաֆազա իթմէք իւզրե, պիր առամ գալընա գատար տէօյիւ չմէքլեէ մէճպուր իթմիշ տիր։ (պիրմէյիզ քի գա՞նդի Պուլկարխթան իչին տիր պու եազըլանլար, էկէր թիւրքիատա պուլունանտան պաշգա Պուլգարիսթան եօգ իսկ, պիզ էսի պիլէրիզ քի, օրատա պու թարզ պիր հարէքէթին իճրասը, պէլքի իսէեայէ պիրէ հէրմէքտէ տէյիլ տիր։)

« Իմտի պու մուվագգաթ խատրէ, Ռուսիա իմպէրաթօրունա միւրաճաաթ իտէր։ անտէն տօղրուտան տօղրու եա պիր մուավէնէթ մաթլուպ իթմէզ, Ֆագաթ էօյլէ իթիմատ իտէր քի։ էօյլէ պիր գուորէթլի հիւքիւմտարրն պիր ճէվապը տախի, Պուլկարխթանդն գատէրի խթիգալեսի իւզերինէ սեատէթի մուճիպ օլաճադ պիր թէէսիր բէյտա իտէպիլիր։

— Զբգան չարչէմպիհ կիւնիւ Ռամբիգա Ոէնաթօ մէճլիսի ազասընան Մ։ Նայ վէ Ռամբիգա սէֆիրի Մ։ Մօրիս, սատոազամ հազրէթլէրի եալըսընա թատամ խյէմիշլէր տիր։ Բէնչէմպիհ կիւնիւ տախի, Պէօյիւքտէրէտ Հալել պէյ էֆէնտի հազրէթլէրի թարաֆընտան տավէթ օլունմուշլար արբ։

— Խսկէնտերիեէտէն ալընան խապէրլէրէ կէօրէ, Խրտիվի Մըսրը հազրէթլէրի, ալաֆրանկա սեպտեմբեր 21 բազար իրթէսի ախշամըսը Իսկէնտերիեէտ պէքլէնմէքտէ օրուպ, ըսքին բաքիպ օլտուգլարը Մահրուսէ նամ վարօր եէվմի մէզպուր ախշամըսը Իսկէնտերիեէ պօղազընտան իչերի կիրմէքլեեէ պազը մերթեպէ միշքիլթա թէսատիֆ իտէրէք։ Ֆէրտասը սալը կիւնիւ սապահլարն Խրտիվ հազրէթլէրի գարաեա չըգսպիմիշ օլտուգունտան, զանն իտէրիզ պու սէպէպ մէպնի։ Միւսարիֆէն հազրէթլէրի կէրէք վարօրու մէզպուրուն գօմանտանընը վէ կէրէք մաքինիսթլէրինի, վէ Թէրսանէ մէճլիսի ազարարընտան Գասիմ բաշաեը, վէ հիւքիւմէթ ազալարընտան օրուպ, Իսկէնտերիեէ վալիսի վէ Ազեզեեէ վարօր դու մրանեասը միւտիրի Շերին բաշա հազրէթլէրինի ազ իլէ, պունուն եէրինէ Մոհամմէտ Հիւսէյին բաշաեը Իսկէնտերիեէ մուհաֆըզը, վէ Սէֆէր բաշաեը տախի Ազեզեեէ գումրանեասը միւտիրի Նասպ խյէմիշլէր տիր։

— Զարչէմպիհ կիւնիւ, Գալաթա զալթիեէսի մէմուրու պէյ էֆէնտի Նէմչէ վէ Էուսնան գանչէլէրեարընտան պիրէր թէրճիման պէրաբէր պուլունտուղու Հայատ, Գունուսրի վէ Ալթընճինին իգամէթ իթմէքտէ օրուգլարը մատամ Թէրէզա նամ Նէմչէ գարբսընն հօթէլինի տէֆա արաշթըրմըշ լար արբ։ Գավէէն սէօյլէնտիկինէ կէօրէ, պու իշտէ մէսխալի պուլունան ատէմէրին զալթիեէ մարիֆէթի իլէ թութուլմասը տէվամ իթմէքտէ տիր։

— Ֆրանսէ Ամերիգա Ֆրըգաթօնունուն Ֆէր-սատաեթէ կէլմէսի, թէքրար պիր միւզաքէրէսի բէսմիյէեէ սեպեպիյեէ վէրմիշ տիր։ Բազար իրթէսի կիւնիւ մուվագգաթ խարճիյէ նազարը Սավֆէթ բաշա հազրէթլէրի, քիսֆիֆէյի սէֆարէթխանէլէրէ պիրէր նօթա իրսալ իլէ, պունտան պէօյլէ, տերսունինտէ պիր գրալ վէ եախօտ պիր մէմալիք հիւքիւմտարը օրան հարպ սէֆինէլէրինտէն պաշգա, հիչ պիր պիւլուք հարպ սէֆինէսինէ Զանագ-յալէ վէ Պօղազ-իչի կէչիրիլմինէն իչերի կիրմէսինէ միւսատ օլունմամաեաճաղընը, սուրէթի գաթիյէտէ պիրտիրմիշ տիր։

— Եէրմիզ վիսատատ իթմէտիկինտէն իդնիմիա գազատ հազգընտա տերճ իտիլէճէք օրան պահսրմը, բազար իրթէսինէ գարմըշ տրբ։

— Պու տէֆա ալաֆրանկա հոկտեմբեր պիրտէ վ իէնատա չէքիլէն բիանգօնուն գազանան սէրիլէրին նիւմէրօլարը շուատթիտէքիլէր տիր։

188	2417	3869
485	2341	4059
530	2645	4071
542	2747	4162
2176	2929	4192
2042	3371	

Գազանան 542. 3371 վէ 4162 սէրիլէրի նիւմէրօլարընտան Մ։ Ճանէթօնուն տիւքքանընտան սատրըմըշ պուլունտուղունտան թաֆսիլլի մալիմատ իսթէէէն մերգումուն մաղազասընա միւրաճաաթ էյլէմէսի։

ՀԱՎԱՏԻՑԱԹԸ ԹԻԼԼԿՐԱՖԻՑ

Մանչեսթր հոխտաս Ռեվիւ։

(Ամանա Ռէվիւսը։)

ԽՐՏԻՎԻ ՄՐՍՐԸ ՀԱԶՐԷԹԼԷՐԻՆԻՆ ԷՕՄՐԻՒՆԷ ԳԱՍՏ ՕԼՈՒՆՄԱՍԸ

Լօնդրա 2 հոկտեմբեր։

Գահիրէտէ, Խրտիվի Մրսրը հազրէթլէրի, ավտէթի միւնասէպէթի իլէ օրան ոսնանմայարը սէպ իթմէքտէ օլտուգու հէնկամտէ, պիր տար սօգագտան կէչէրքէն, իւզերինտէ սիվրի պիղլե պիր չէլեք կիւլլէ եօգարտան պաշլնա աթբըսրագ էօլտիւրմէք իսթէնիրմիշ տիր։ Կիւլլէ կէլեպ ապապանդն իւզերինէ ախշամիշ վէ Խրտիվ հազրէթլէրինէ թէասատիֆ իթմէմիշ վէ միւշարիլէհ հազրէթլէրի սայիմէն գուրբաթ ումուշ տուբ։ Ամահիպ ճինանէթ պուրունմամըշ արբ։

ՍԲԱՆԵԱ ԻԹԹԻԼԱԼԸ

Լօնդրա 2 հոկտեմբեր։ Ուշամ։

Սբանեա օր միլլէթ մէճլիսի իչին ինթիխապլար։ Մատրիտատ պաշլանմըշ արբ։

Մուվագգաթ հիւքիւմէթ խատրէսի թէշքիլ օլմուշ, վէ էմրի իճրասընա բաշլանմամըշ։ Հարի իւզրէ մէմուրիյէթինի իճրա իմմէքտէ տիր։ Ճէնէրալ Գօլմեզը էսիր տիւշմիշ, վէ Նօվալիչէգ էօրմիշ տիր։

Թէքրիր Ամանեա խատանէ չբէրմըշ արբ։

Էսհամ ու մումիյէ գոյրանար 39¾։

Լիվերբուլա բամաղ բիչասը խատիրի տիր։

Օրթա Նիւ-Օրլէանս բամաղ դու 10⅝։

Իսթանբուլ 1 հոկտեմբեր։

Ռուսիյի վէ Սուլթանա պուղտայը եուսմուշաղ 47 տուրկուն։

Թունա մրսրը պուղտայը 480 լիպ։ 35,6

Թունա արբասը 400 լիպրա 30։

Թիֆթիք 42½։

Ակիսն տուրկուն 26։

Լէվանտ 1 հոկտեմբեր։

Օրթա Նիւ-Օրլէանս բամուղու 10⅝։

Սաթըշ 15 պին պալեա։ բիչա հիւքսէրմէքտէ տիր։

Մարսէյլ 1 հոկտեմբեր։

Թունա պուղտաեր եուսմուշաղ 127/123 ֆր։ 31։

Սուպուճաղ բամուղու ֆր։ 98։

Աճէմ բամուղու ֆր։ 75։

Անատոլ քէթէն թօխտումու 39-40 տուրկուն։

Զէթին եաղը, Շարգ տուրկուն 67 մէն 68

Վ.օլ.օ դօգասը 4 վէրիր, 0/0 տէ 1 ըսգօնթօ 30։

Սիւրիա սուսամը սօնրատան թէսլիմ օլունմաղ իւզրէ 62։

Վիէննա 1 հոկտեմբեր։

Ատանա վէ Թարսուս բամուղու 49։

Իզմիր վէ Սուպուճաղ բամուղու 51։

Կուրճի վէ Ռէֆէմ » 47-43։

ԷՍԱԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՑԷ

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻԱԶԱՍԸ

Սեպ.	20	Ախշամ գաբանտը	43-16
»	21	Յապահ աչըլտը	43-20
»	»	Լն եիւքսէք	43-32
»	»	Էն աչաղը	43-15
»	»	Լօյլէն գաբանտը	43-16

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՆԻԵԱԶՆԱՄԷ

Ս։ Պատրիարք հայրա խիթապէն թարաֆիմմզասան չուատթիտէքի նիեազնամէյի գազէթամըզա թարգամ իսէրիզ

Սրբազան Հայր։

Մուշ թարաֆընտա պուլունան պիչարէ Հայլարրն, Քիւրտլէրին էլինտէն չէքտիքլէրի պարպարլըգլարը չօգ տէֆա իշլիթմիշ օլտուգտան պաշգա, ումարըմ քի, սիւնքի կիւն չըգարըլան 756 նիւմէրօլու Մանդուսմէտիպակ տէրճ իսիլէն ցեղեկագիրրն սօն դրթալարրնը տախի օգուտմուչսունուզ տուր։

Սրբազան հայր, մէգքիր մազպաթատա նասրը քի կէօրիւնմէքտէ տիր, օլ թարաֆտաքի Հայլարրն տինու մալ ու ճանլարընա եապանի Քիւրտլէր հիւքմ իթմէքտէ օլտուգտան պաշգա, մէտէնիկեէթ նէկտինտէ հէր շէյտէն զիեատ մուգատատէս սարրա կէլէն ըրգարընը տախի քէնտի ճանավարճա չէհվէթլէրինէ պիր էյլէնճէ իսլէմիշլէր տիր։

Սրբազան հայր, պու կիւնքի կիւն զաթը միհրեէրէմինիզ միլլէթին բուհանի բէտերի, վէ ճիհանի վէքիլի օլտուգունուզտան, վէ էօյլէ պիչարէ Հայլար իսկ, հէր ճիհէթլէ իմատա վէ մուավէնէթի, սրբազանութիւնուզտան պէքլէմէյէ ալըշմըշ վէ մէճպուր պուլունտուգլարընտան, պիւթիւն մէսուլիյէթի սիվլին իւզերինիզտէ օլտուղու կիպի, զուհուրա կէլէն հազարէթլէրին տախի քեսֆիֆէսի սիվէ օլմագտա կիպի տիր։

Սրբազան հայր, պիզ տաղլարտա եապանիլէր իչինտէ եաշամայրզ, իլլա Ալի Օսման տէվլէթի կիպի պիր ուլու վէ ատալէթ ու մէտէնիկեէթ իլէ մուֆթէսիր պուլունան տէվլէթին թահթը իտարէսինտէ եաշամագտա վէ տէյլ մէրդուման Քիւրտլէր կիպի պէշ վարա վերկի վիրմէսիքտէն պաշգա, հէր նէվի ասրլըղը վէ զատտարլըղը իճրա իյլէմէքտէ, իլլա տէօրթ եիւզ սէնէտէն պէրու քէմալի ատատագաթ վէ խալսէթ իպրազիյլէ։ միլեօնլարճա վերկիլէր վէրսիքտէն պաշգա, սանաթ, զիրաաթ վէ թիճարէթի խուսուսլարրյա տախի, մէմալիքի մահրուսէյի Շահանէնին իֆթիխար վէ թէգատատիմնէ, հէման հէր միլլէթտէն զիեատ չալըշմագտաերզ։

Խմտի, սրբազան հայր, էկէր տամարլարընը — հէվանան իթմէքտէ օլան գանտա ազաճգ նարի զայրէթի միլկէ վար իսկ, էկէր գալպինիզտէ զէրրէճճ ինսաֆ, մէրհամէթ վէ տայդու մէվճուտ իսկ, վէ էկէր թաշրմագտա օլտուղունուզ լիչ միլեօն պիր միլլէթին բաթրիքլիկի սրֆաթընա եագըշրը տէրէճէտ քիպը ու ճէնապ խպրազ իթմէք իսթէր իսէնիզ, հէման եարընքի բաղար կիւնիւ, տաղրգա ֆէվթ իթմէյէրէք, վէ կիճէ սապահա գատար եէմէյիզ իշմէյիզ քիւլլէր իւզերինտէ օթուրտուղտան սօնրա, ազ սագալընրզտան աշաղը լէպլէպիթանէլերի կկպի կէօզ եաշլարը տէօքէրէք, ուզրու Յատրազամ էֆէնտիմիզ հազրէթլէրի սահիխանէլերինէ ավլէթ իլէ, զաթէն բաթրիքխանէյէ չիմտիյէ գատար օլ պապտէ եազըլմըշ օլանլարը իֆատ, վէ Մանդուսմէտէքի մէքթուպու տախի իպրազ իթմէնիզի, վէ Սալթանաթը սէնիյէէնին սէրիան վէ քեամիլէն լութֆ ու մէրհամէթինի խթիտա իյլէմէնիզի բէճա իսէրիմ։

Սրբազան հայր, արթըգ վազիֆէսիզլիք վազթի կէչմիշ տիր, վէ արթըգ պրչագ քէմիյէ տաեանմըշ արբ, զիրա, պու գուլում վէ պու պարպարլըգլար, նէ պիր պիւյիւք միլլէթ վէ տէվլէթ, վէ նէտէ մուազզամ վէ նուֆուզքեար պիր վէղիր ու մէմուր թարաֆընտան զուհուրա կէլմէյիզ։ Իլլա Լիմին-էօնիւնտէ եարն աեագ վէ պաշը գապագ կէղէրէք բէնչպէրիք իթմէքտէ օլան Քիւրտլէրէ մանէնտ Քիւրտլէր թարաֆընտան զուհուրա կէլմէքտէ տիր։ Վէ պունա թէհամմիլ իթմէք իսէ, պիզիմ կկպի պիր միլլէթ, սիվին կկպի պիր բաթրիյէ եազըմատրգտան պաշգա, ինսան տույդուսու թաշրեան հիչ պիր չախսա տախի եագրշմահաճաղընտա չիւբհէ օլմատրզը կկպի, զաթը ալինիզ արզ ու իֆատէտէ գուսուր վէ թէքեասիլ իթմէտիկինիզ թաղտիրտէ, հէր սընրֆ թէպասարընն բահաթ ու սեատէթի հալի զընընտա հէրնէվի սայ ու իգտամը հիմմէթ պուեուրմագտա օլան հիւքիւմէթի Ամէնիեէ թարաֆընտան իճապը իճրասընա էմր ու ֆէրման պույրուլաճաղընտա տախի չիւբհէ եօղ տուր։

— Շու ամթիաէքի նիեազնամէյի տախի Երեսփոխան էֆէնտիերէ թաղտիմ իսէրիզ։

Երեսփոխան էֆէնտիլէր,

Կէրչի միլլէթ գուրալար վիրեէրէք, քէնտի իսլանը հալինին իճապը իճրասը թէֆթէքքիւր վէ թէպէքքիւրինի պիղէ իհալէ իթմիշ, վէ պիղտէ չու վազիֆէմիզի թանրմահարագ վազիֆէսիզլիք տէրեասընտա միւսթէզրակ պուլունմագտաեըզ։ Լաքին, պու այէմտէ հէր չէյին պէր հուտուսու օլտուղու կիպի, վազիֆէսիզլիկին տաթի պիր հուտուտու վար արբ։ Իմտի, էֆէնտիլէր, հէր չէյի պէր թարաֆ իսէլիմ, լաքին, հիչ տէյիլ իսէ չու Մուշտաքի պիչարէ Հայլարրն հալլէրինէտէ պիր ազաճգ մէրհամէթ իսէլիմ, վէ ինսան օլտուղումուզու, վէ մէմալիքի մահրուսէյի Շահանէտէ, վէ օն տօգուզունճու ասրրտա եաշամագտա պուլունտուղումուզու պիր տէֆա տէր իսաթբը իսէրէք ութանալըմ։ Պիրա, պըրագալըմ պաշգա չէյլերի։ Հայը՞ֆ, գրզլարրմըզ վէ կէլինլէրիմիզ, մէտէնիկեէթտէն պիւթիւն պիւթիւն պիպէհրէ պուլունան, վէ պարպարլըզ վէ ճանավարլըգլարընտա ինսան ցրսինէ պիր ադիմ լէքէ սաերլմագտա օլան բիս, մէսկին, վէ գըրկը գրրզ վարա տէյմէյէն տսը Քիւրտլէրին գօհուզնլարընտա եաթմագտա տրրլար։ . . .

Էֆէնտիլէր, սրբազան պատրիարք հայրա խիթապէն սէօյլէսիքլէրիմիզի սիրէ տախի թէքէրրիւր իյլէսիքտէն պաշգա, չիւնքի սիզ տախի այնի մէսուլիյէթի թահթընտա պուլունմագտաաընզ, էկէր օթուղունուզուն գրրգընրզին պիր եէրէ կէլմէսի մուչրիլ իսէ տախի, պարի հիչ տէյիլ իսէ, այրը այրը միւշարիլէյ հազրէթլէրինէ կիտէրէք, բաթրիգլիք, բուհանի բէտերլիք, վէ եախօտ սատէճէ պիր մէսուլլուգ վազիֆէլէրինի տէր խաթըր իլէ, պիրան էվվել բէճամըզ մաէլինի իճրայէ հիմմէթ իթտիրմէնիզի բէճա իսէրիմ։

Էֆէնտիլէր, էկէր պու խուսուստա տախի իհմալ ու թէքեասիլիս իրթիքեաղ իտէր իսէնիզ, պիլմիշ օլունուզ քի, տէյլ եալընըզ չիմտի, իլլա տիւնեա տուրտուգճա մէզմում վէ միւթթէհիմ ասկերլաճագարընըզ։ Զիրա թէպրիյէյի զիմմէթի թմէք իչին, պիր կիւն եարըմ սաաթ զայպ խոյպտէ պիր տէֆա բաթրիքխանէյէ ինմէքլիք զահմէթի էօպրիւնտէն պաշգա հիչ պիր էօզիր պէհանընա միւգթէսիր օլամահաճաղընրզ պէտիհի տիր։

Վէ, էֆէնտիլէր, պիլմիշ օլունուզ քի, էկէր պու տէֆա, պու զայրէթտէ դուսուր իթմէզ իսէնիզ, Մուշ Հայլարը սէատէթի սաաթընն վուրմահա պաշլահաճաղը չիւբհէսիզ տիր։ Դիրա եալընըզ պիր Կիրիտ էշգրինասը ուզրունտա պինլէրճէ ասկերլէր վէ միլեօնլարճա փարալար ֆէտտա իթմիշ օլան ցէվլէթի ալիհէնին, իլլ միլեօնտան միւրէթթէպ պիր միլլէթին գալպ ու ճէնապընա թօգունմագտա, վէ մէմալիքի մահրուսէնին էն կիւվլ պիր գրթասընտա, իպատուլլահին բահաթընը պօզուպ խարապ իթմէքտէ օլան Քիւրտլէր իւզերինէ, անճագ պիր գաշ պին նէֆէր ասկեր սէվգիյլէ բէրիչան ու միւզմէհալ գրլաճաղը պի իչթիպահ տրբ։

Իսթանպօլ Հայլարընա տախի չուատթիտէքի բէճամրգը թաղտիմ իսէրիզ։

Հայլար։

Թաշրալարրն պազը մահէլլէրինտէ, վէ այէլ խուսուս Մուշ թարաֆլարընտա պուլունան պախթարզ գարընտաշլարըմրզը, զալըմ վէ եապանի Քիւրտլէր էլլէրինտէն չէքմէքտէ օլտուգլարը պարպարլըգլարն նագշ ու հիքայէլէրինի Աբթիւ Վասպուրականտա օգուեուզ, վէ Խրիմեան Ս Կըրտիչ վարդապետին ալհանընտա նիչէ տէֆա իչթիտիկինիզտէ աղլաերզ կէօզ եաշլարը տէօքտիւկիւնիւզ միսիլլու, վագթ վագթ զաղէթալարտա տախի օգուեուզ աղլամագտա օլմանըզ իհթիմալի գավիտէն օլտուգտան պաշգա, հէյլ տիւնքի Մանդուսմիզի օգուտուզտա պիզիմ կկպի աշուրի մէրթէպէ տիւշարը էսէֆ ու քէտէր օլմանըզ պիզճէ չիւբհէտէն միւսթաղնի տիր։ Լաքին, Հայլար, եալընըզ ամբերզ աղլամագլա, պիչարէ Մուշլուլարրն մալ ու տրն ու ճան ու բրգլարը հրֆզ վիգայէսի զընընտա հիչ պիր ֆայիտէ հասըլ օլամահաճաղընտան, էկէր սահիհէն Հայ իսէնիզ, էկէր սահիհէն սէֆիլ գարընտաշլարընընը աճըմագտա իսէնիզ, վէ էկէր հիչ տէյլ իսէ փարասզ բուլսուզ սուրէթտէ, վէ ասլա բահաթընրզա սէրթէ կէլմէքսիզին, էլինիզտէն վէ տիլինիզտէն կէլէն իմատտ ու մուավէնէթի էթմէկ հալէն իսէնիզ, էկէր սրբազան պատրիարք զը հայրա, վէ կէրէք երեափոխան էֆէնտիլէ-

րէ թագոսի իթափիկիմիզ ըէճալարը օգուտուգան սօնրա, իճապը իճրասլնա հէման պիր իքի կիւնէ դատար պագբլըգ պագըլմասրզլնա տիդգաթ իթմէնիզի, վէ սայիր խուսուսլարաա կէօրիւլէն իհմալ ու թէքեասիւլի կէօրսիւկիւնիւզտէ, պարի սիզլէրին, էվվէթ, Հայլա՛ր, պարի սիզլէրին, պիրէր իքիշէր կիսիպ սրբազան հագրէթլէրինին մէրհամէթինի, կէօզ եաշլարը տէօքբէրէք թահրիդ իլլէմէնիզի ըէճա՛ իսէրիմ։

Հայլար, պիլմէլիսինիզ քի, մէրգուման պիշարէլէրին չէքտիքլէրի պարպարլըգլարա, եալընըզ բաթրիք հագրէթլէրիյլէ երեսփոխան է ֆէնտիլէր մէսուլ (պատասխանատու) օլմաերզ, իլլա սիզ տախի այնի տէրէճէյէ մէսուլսունուզ. զիրա, միսմայիլէյհիմ էֆէնտիլէրէ, չաեէսթէ օլմատրգլարը գուրալարը, վագթիյլէ պիլմէյէրէք սիզ վէրմիշ օլտուգան պաշգա, կիւեա գահր իթմէքլէ իշ պիթէր վէ ինթիգամ ալընըը կիպի, հիշ տէյիլ իսէ, տէրտլէրին տէրմանը մէրքէզի օլան հիւքիւմէթի սէնիյեէյէ նիսպամէն միւրաճաաթ իտէճէք եէրտէ, պիւթիւն պիւթիւն վաղիֆէսիզլիք ույգուսունա տալմագտա՛ընըզ։

— Տիւնքի կիւն Ջալալեան գեր. Սարգիս սրբազան, Ս. Պատրիարք Հայր Տաղարէթլէրինէ խիթապէն Վ. Հ. Կաթու գէկոս էֆէնտիմիզնան եազըմըշ օլան Սարգիս սրբազանընը ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ըչ մէմուրիյէթնամէսինի Ս. Պատրիարք թագտիմ իթմիշ տիր։

Պու պապտէ օլան միւթալաամընը կէլէճէք հաֆթա պէեան իսէրիզ։

ԴԱՐՁԵԱԼ ՎԱՆ

Վանէն եկած ճամբորդներն հետեւեալը կը պատմեն։

Վանէն 12 ժամ հեռու Մօքսս անուն գիւղաքաղաքի մը մէջ Ավտալ անուն Քիւրտ պէյ մը կայ։

Ասկից քանի օր առաջ յիշեալ Ավտալ պէյը Մօքսսի պատուաւորներն Նէթօ անուն Հայուն կրսէ որ՝ «Նէթօ վիճակս խիստ գէշ է, ազքատ եմ, ապրուստս դժգոհ եմ եւ այլն»։ Նէթօ գթայով ասոր վրայ կրսէ որ՝ «Հանրագիր մը չենք եւ քեզ Վանայ բաշխին տանիք եւ քանի մը տարուշ ամսական կապել տանք որ՝ ապրիս գոհ վիճակի մէջ»։ Ավտալ կը հաճի այս առաջարկութեան։ Հանրագիրը կը պատրաստեն, եւ Ավտալ, Նէթօ, երեք ալ ուրիշ չորսպաճի, եւ Ավտալին քանի մը Քիւրտ ըսպասաւորները ճանրայ կելնեն Երեկոյին սարի (լեռն) Ս. Գէորգայ տանքը կիջնեն, եւ գիշերը հոն կանցնեն։ Առաւօտուն ճանրայ կելլէն գէպ 'ի Վան։ Հասգնա քառորդ մը կը հեռանան Ս. Գէորգայ վանքէն, Ավտալ իր Քիւրտ ըսպասաւորներուն կը հրամայէ որ՝ Նէթօն մեռցնեն։ Ավտալին հրամանը կը կատարուի եւ Նէթօն կը մեռնի։ Քովի չորսպաճիներուն որ մէկը Վան երթալու եւ որ մէկն ալ հոս դառնալու կսպիտուին։

Վանայ մէջ կիմացուի երեւութիւնը եւ անմիջապէս 400ի չափ զօրք Վանէն 500ի չափ ալ Շատախէն Մօքսս գիւղաքաղաքը կը հասնին, բայց Ավտալը ձեռք չեն կրնար անցնել։

Վերջէն կիմացուի որ՝ յիշեալ Ավտալը Նէթօն մեռցնելէն վերջը, Մանի անուն գիւղ մը կիշնէ հոն ալ քիւրքիհասեային տունը դիշերը անցնելէն վերջը երկու այր եւ երկու կին մեռուցեր եւ լուր քաշուեր է։

Կը պատմեն որ՝ Նէթօն յիշեալ Մօքսս գիւղաքաղաքին էն հարուստ եւ էն բարեբարոյ անձն է եղեր, այնպէս որ՝ բոլոր աղքատ գիւղացիք թեթեւ փոխարինութեամբ մը ճանելու ժամանակին իրենց պիսոյքին համար անոր կը գիմեն եւ պէտքերնին կը լրացուի եղեր։

Ցունական Եկեղեցոյ հետ գործեան ի՞նչ հարկ կայ։

Ցունական թերթերուն նիւթը այս օրերս գեր. Խորէն եպիսկոպոսին լա Թիւրքիի գրրած նամակին քննադատութիւնն է, որ մէկը, այն նամակին առթիւ միւթեան ժամն հասած է ըսելով՝ իրենց պատրիարքարանը կը քամահրէ եւ ասանկ օգտաւէտ պարագայ մը փախցնելին խիստ վնասակար կը համարի, որ մէկը Խորէն սրբազանին դրած նամակը խիստ կը գտնէ, որ մէկը նոյն յօդուածին գաղղիական թերթի մը մէջ տպուելէն՝ յունական եկեղեցւոյ պատիւը՝ արեւմուտքի մէջ կոտրելու միտք մ'ունեցած ըլլալը կը գուշակէ եւայլն։

Խնդիրը իր պարզ գիրքովը՝ մեզմէ յունադաւանութեան գացողներուն կրկին մը կրտուիլն է, կամ աւելի պարզ ըսելով՝ յունական եկեղեցւոյն առ մեր եկեղեցին ընդունած կրկնամկրտութիւնն է։

Մենք Աստուածաբան չենք, բայց պարզ Քրիստոնեայ մ'ենք։

Յոյն եկեղեցին իրեն հիմ ունի Աւետարանը, մերն ալ նոյնպէս։ Ուստի այս հիմնական կէտին մէջ տարբերութիւն մը չունինք իբրեւ պարզ քրիստոնեայ։ Կը մնայ երկրորդական վարդապետութիւնները։ Այս գործը եկեղեցւոյ փաստաբաններուն է, մերը չէ։

Բայց կարելի՞ է արդեօք այս երկրորդական, այն է վարդապետական կէտերուն մէջ եկեղեցեաց համաձայնութիւնը։

Աւետարանը կրսէ, Քրիստոսի դրօշակին տակը եկողը պէտք է որ մկրտուի։ Իսկ վարդապետութիւնները կրսեն՝ Քրիստոսի եկեղեցիին դրօշակին տակը եկողը, պէտք է որ սա կամ նա ձեւով մկրտուի։

Բայց յանուն որո՞ւ կը մկրտուինք, Քրիստոսի՞ թէ վարդապետութեանց։ — տարակոյս չիկայ որ յանուն Քրիստոսի կը մկրտուինք, եւ վարդապետական տարբերութիւնները միջոցի կամ ձեւի տարբերութիւններ են։

Միջոցը կամ ձեւը ի՞նչ ազդեցութիւն կրնայ ունենալ սկզբունքին վրայ, օրինակի համար, նպատակ ունինք որ ողորմութիւն տանք, արդ տուած ողորմութիւնս մեր պարզ եւ անշփոթ նպատակովը կուզէ հաց ըլլայ, կուզէ ստակ, կուզէ հագուստ, մեր նպատակը կրնա՞յ չփոթած ըլլալ։ Ոեւրիչ կերպով մը ըսենք — նպատակ ունինք ողորմութիւն տալու՝ տալիքնիս թէ հաց ըլլայ, թէ ստակ եւայլն, կուզեմ առնողին տունը կը տանիմ կուտամ, կուզեմ առնողին իրեն ձեռքը կուտամ, կուզեմ ուրիշի մը ձեռքով կը ղրկեմ, կուզեմ տուածս բանի մը մէջ կը ծրարեմ անանկ կուտամ, կուզեմ բաց կուտամ, կուզեմ անունս յայտնելով կուտամ, կուզեմ չի յայտնելով կուտամ, այս միջոցները կամ ձեւերը կրնա՞ն իմ ըրածս ողորմութիւն կոչուելու իրաւունքէն փոխել։

Բաւական է որ՝ տուածիս փոխարէն բան մը առած չըլլալս զատ՝ առնողին ալ անով վնաս մը հասցուցած չըլլամ, իմ ըրածս ողորմութիւն է, բայց ուրիշներ ասոր ողորմութիւն չէ կրսեն եղեր, ինձի ի՞նչ, ինչ կուզեն թող ըսեն, ես եւ իմ Աստուածս գոհ է ըրածէս կրսեմ անկին կանցնիմ։

Այսպէս նաեւ մեզի Աւետարանը հրամայեր է որ՝ մկրտուինք եւ մեր նախնիքներն ալ պատուիրեր են որ սա ձեւով մը կըրտուեցէք, եւ մենք նոյն հրամանին եւ պատուերին տակ մկրտուեր ենք եւ գոհ ու անտարակոյս ենք՝ որ այդ հրամանը եւ պատուէրը անշփոթ կատարեր ենք եւ թէ Քրիստոսի եւ թէ մեր նախնեացը հետ հաղորդակցութեան մը մէջ չենք։ Թող յոյնը կուզէ մեր մկրտութիւնը՝ մկրտութիւն ընդունի, կուզէ չընդունի, մեզի ի՞նչ։ Մենք այն եկեղեցիին ինքզինքնիս պատասխանատու չենք ճանչեր որ՝ անոր հեղինակութիւնն ընդունելով մեզի հոգ ընեմք անոր մեր մկրտութեան վրայ ունեցած ըմբռնումը։

Ինչպէս ամեն տուն, քաղաք, գաւառ ընդհանուր մարդկութեան տակ՝ զատ զատ սովորութիւններ եւ օրէնքներ ունին, նոյնպէս ամեն եկեղեցի ընդհանուր Աստուածպաշտութեան տակ, կամ ամեն քրիստոնեայ եկեղեցի՝ ընդհանուր քրիստոնէութեան տակ՝ իրենց յատուկ զանազան սովորութիւնները, աւանդութիւնները եւ օրէնքները ունին եւ կրնան ունենալ։ Ո՞վ իրաւունք ունի իրարու գործին միջամտելու՝ երբ ընդհանուր սկզբունքին տակ մի, իսկ ձեւերու մէջ տարբեր են։

Օրինակի համար Անգլիա՝ ընդհանուր մարդկութեան տակ՝ մարդկութիւնը Լօրտի, Պայրընի եւ հասարակ մարդերու կը բաժնէ, իսկ Ամէրիկա՝ հասարակ մարդկութիւն կընդունի եւ ամենուին բաժանում չը դներ անոր մէջ։ Ասով Ամէրիկա, Անգլիոյ ընդունած բաժանումը անարգած կըլլա՞յ, ոչ — այլ իր սովորութիւնն այն է, եւ զայն կը գործադրէ։ Բաւական է որ՝ երկուքն ալ ընդհանուր մարդկութեան սկզբունքին դէմ չեն գործեր։ Ուրիշ օրինակ մը տանք։ Ենթադրենք որ՝ այս ինչ երկրին մէջ կիները ազատ մարդ սեպուած, հետեւաբար քուէ կուտան՝ եւ այն ինչ երկրին մէջ այնպէս չէ։ Երբ այդ կիներուն քուէ տալու իրաւունք տուող քաղաքէն կին մը գէնէ, եւ կիներու ազատութիւն չը տուող քաղաք մը գաղթէ, եւ այդ տեղի երկրացին ըլլալ ուզէ, հարկաւ պիտի ըսեն իրեն որ՝ եկած երկրիդ ազատութիւնը հոս չիկայ։ Երբ այդ կինը կընդունի առաջարկեալ պայմանը եւ իր ազատութիւնը կուրանայ՝ կրնա՞յ անոր թողած կիներու ազատութիւն տուող երկրին կառավարութիւնը բողոքել միւսին որ՝ քու բրածդ ինձի դէմ նախատինք մ'է։

Այսպէս է նաեւ մեր սոյն մկրտութեան խնդիրը։

Յոյն եկեղեցին իրեն համար ձեւ մը ընտրած է, ով որ այդ ձեւը կընդունի՝ կրնայ յունական եկեղեցիին անդամ ըլլալ։ Ինչպէս որ մերն ալ ձեւ մը ընդունած է եւ ով որ այդ ձեւը կամ կանխաւ ընդունած եւ կամ վերջէն կընդունի, կրնայ մեր եկեղեցւոյ անդամ ըլլալ։ Օրինակի համար բողոքականաց պսակը եւ մկրտութիւնը մեր եկեղեցին չընդունիր, ասով բողոքական եկեղեցին ի՞նչ իրաւունք ունի մեզ ըսելու որ՝ ձեր այդ ըրածը մեզ նախատինք է, եւ եթէ ըսէ, կըսենք իրենց որ՝ ձեր պսակը եւ մկրտութիւնը մեր եկեղեցւոյ ընդունած կերպին եւ նպատակին համաձայն չէ, եւ մեր եկեղեցին ընդունողը իր ամբողջութեամբը ընդունելու է զայն, հետեւաբար մեր եկեղեցւոյ պսակի եւ մկրտութեան խորհուրդը նախ կընդունիք, եւ ապա մեր եկեղեցւոյ անդամ կըլլաք։ Եւ կըսենք, մեք ոչ թէ ձերը կը նախատենք, այլ մերը կը նախատենք։

Արդ՝ երբ ամեն բան թէ քաղաքական եւ թէ կրօնական՝ ընդհանուր սկզբունքի տակ մի՝ եւ երկրորդական կէտերու տակ տարբեր են, ինչո՞ւ կը զարմանանք եւ կը սրբտմտինք որ՝ յունական եկեղեցին մեզմէ իրեն գացողներուն նորէն մկրտուիլ կառաջարկէ, ի՞նչ կըլլայ ատով, թող երթալիք մարդը եթէ վստահ է իր մկրտուած ըլլալուն վրայ՝ կրկին չիմկրտուի, եւ կամ չիմիանայ յոյն եկեղեցւոյն հետ, իսկ երբ գացողը կընդունի այդ՝ մեզ ի՞նչ ըսելիք կը մնայ։ Անհատ մը որ՝ ոչ միայն իր մկրտութիւնը, այլ քրիստոնէութիւնն ամբողջ ուրանալով կերթայ մահմետական կըլլայ եւ ըստ այնմ կը թլփատուի, մեզ ի՞նչ նախատինք ըրած կըլլայ մահմէտականը զանոնք թլփատելով, այլ իր եկեղեցիին ձեւը կը գործադրէ։

Պիտի ըսուի թէ՝ յոյն եւ հայ եկեղեցիներուն իրարու հետ ունեցած յարաբերութիւնները այդպէս չէ, այլ յոյները նախնի ժամանակները մեր մկրտութիւնը կընդունէին, եւ մեզմէ գացողը չէին մկրտէր կրկին, բայց վերջերը փոխեցին այդ դրութիւնը։

Կը հարցնենք ատոնց թէ՝ յոյն եկեղեցին անկախ է՞ր այն ժամանակ թէ ո՛չ, եւ կամ հայկական եկեղեցին անկախ է՞ր թէ ո՛չ — պիտի ըսեն թէ՝ ընդհանուր քրիստոնէութեան տակ դաշնակից էին իրարու, դարձեալ կը հարցնենք թէ՝ այդ դաշնակցութիւնը գերագոյն հեղինակութենէ մ'երաշխաւորեա՞լ էր, թէ երկու կողմի համահաճութեամբն էր — ո՞վ կրրնայ գերագոյն հեղինակութիւն մը ցուցնել, — եւ ոչ մէկը։ — արդ դաշնակցութիւնիս քանի որ երկու կողմին համահաճութեամբն էր, եւ քանի որ գերագոյն զօրութիւն մը չիկար մեզ դաշնակցութեան հրաւիրելու, եւ քանի որ մենք մեզէն ազատ էինք նոյն դաշնակցութիւնը պահելու ալ, լուծելու ալ, եւ քանի որ մենք նոյն դաշնակցութենէ ինքզինքնիս պատճառաւ մը լուծեցինք, եւ եղանք ոչ դաշնակից, այլ կատարեալ անկախ եւ ազատ եկեղեցի, կը հետեւի որ՝ յոյն եկեղեցին ալ լուծուած եղաւ նոյն դաշնակցութենէն եւ եղաւ մեզի պէս ազատ եւ անկախ եկեղեցի։ Հապա այս հետեւութիւնէը գուցէ որ ծնաւ յունական եկեղեցւոյն՝ մեր եկեղեցւոյ մըկըրտութիւնը չընդունիլը որ եւ է վարդապետութեամբ մը։

Ուրեմն եթէ կուզենք ընդունիլ տալ ատոնց մեր մկրտութիւնը, կուզենք ուրեմն ըլլալ նաեւ նախնի ժամանակաց պէս յոյն եկեղեցւոյ հետ դաշնակից եւ ո՛չ մի, — ուստի ինչո՞ւ ըսենք որ՝ յունական եկեղեցին մեր մկրտութիւնը կանարգէ կամ չընդունիր, այլ ըսենք որ՝ իր մկրտութիւնը կը նախապատուէ, եւ այս ոչ թէ բռնութեամբ կրնէ, այլ իր ազատ կամքովը մեզնէ առ այն եկեղեցին գացողին վրայ կը գործադրէ, եւ ասով ոչ թէ մեր եկեղեցւոյն, այլ իր դրոնները գոց պահելովը իրեն կը վնասէ, եւ ո՞վ է որ՝ կրօնական ճշմարտութեան հետազօտութեամբը մեր եկեղեցիէն ելնելով յունական եկեղեցին կերթայ, բայց եթէ մեզնէ զայրացեալ եւ կամ մեր եկեղեցւոյ մէկ կանոնէն ազատել ուզողներ։ — ասանկները երբ իրենց դէմը տեսնեն որ՝ յունական եկեղեցին առանց որեւէ տարբերութեան զիրենք կընդունի, աւելի քաջալերութիւն գտած կըլլան իրենց զայրոյթը ընդարձակելու՝ քան թէ սեղմելու։ ուստի այս կէտին վրայ մեզնէ բողոք բառնալ եւ 'ի պաշտօնէ պահանջել որ, յունական եկեղեցին իր դրոնները աւելի արձակ բանայ եւ մկրտութեան եւայլն արդելքները վերցնէ, պահանջել է յունական եկեղեցիէն որ՝ մեզնէ ձեզ եկողները ամենայն սիրով ընդունեցէք, եւ կամ ըսել է մերայնոց որ՝ կրնաք յոյն ըլլալ երբ մեզի դէմ զայրանաք։

Բայց կարելի է ըսուի թէ՝ յոյն եկեղեցւոյ հետ միանալիս կամ դաշնակից ըլլալիս, ոչ–կրօնական տեսութեամբ մեզի շատ օգտակար է։

Ցունաց ազգին հետ բարեկամ ըլլալու համար՝ ի՞նչ կը յուսանք արդեօք, կրօնքը կրնա՞յ մեզի օգնութեան կանչուիլ, — կրօնքն ստոյգ է որ՝ Ազգաց բարոյական ուժն է, եւ այս չուրացուիր, բայց հիմակուան քաղաքականութիւնը կրօնքին ուժէն աւելի ազգաց բուն ներքին բարոյականութեան ուժին վրայ հիմնուած է, եթէ այս ուժը չիկայ՝ բարեկամ կրօնքին տալիք արտաքին ուժը տեւական չիկրնար ըլլալ, — ո՞ւր տեղ բնտռենք մեք մեր այս ներքին բարոյական ուժը — ըստ իս նախ Ազգային միութեան մէջ կրնանք ատի բնտռել, երբ պապականը զհայը կանարգէ ու կատէ, երբ հայն զպապականը կը նախատէ ու իրրեւ եղբայր չընդունիր, երբ բողոքականը նոյնպէս փոխադարձաբար կանարգուի եւայլն։ Ինչ կըրնանք յուսալ յունական եկեղեցւոյ յոյն անդամէն, — եթէ ունինք բարոյական ուժի մը ապարեզ, այդ՝ նախ մեր մէջը բնտռենք, բարեկամ կամ դաշնակից ըլլանք նախ պապական եւ բողոքական հայուն, նոյնպէս նաեւ պապական եւ բողոքական հայը բարեկամ կամ դաշնակից ըլլայ մեզ, եւ այս եկեղեցիներուն բեմերէն պարծանօք հռչակուի հայասատանեայց եկեղեցին եւ բոլորին հայասատանեայց եղբարք ըլլալը քարոզուի, արմատ արձակէ եղբայրութիւնը երակներուս մէջ, ամուսնութիւն հաստատուի ընդհանուր հայութեան մէջ, հայկական լեզուն խօսուի ամեն ընտանեաց մէջ։ Ազգային անունով ո՛չ—կրօնական անխիր վարժարաններ բացուին Ազգին մէջ, դասատուին կրօնքը չը հարցուելով ընդունուի այն վարժատանց մէջ։ վերջապէս բաց ի կրօնքին տարբերութենէն, իրօք կերպարանաւորի Ազգային միութիւնը։ այն ատեն եւ միայն այն ատեն իրրեւ ամիսով եւ մի ազգ կրնանք մտածել թէ՝ մեզ ո՞ր Ազգին կրօնքը բարեկամ կամ դաշնակից առնել յարմար է։

Ատոնք չեղած կամ չսկսած՝ եկնել յունական եկեղեցւոյ վնասը նախատեսել եւ կամ անկից առ մեզ անարգանք մը գուշակել, սանդուխին առաջին երկրորդ եւ երրորդ ոտքերը չը կոխած՝ չորրորդին նետուիլ կընտանի, որ թեպէտ եւ ունի իր օգուտը, բայց ժամանակնիս անյարմար կերպով գործածել է։

Եթէ մեզի համար հիմա կազմուելիք սինօդ մը կայ՝ այն ալ Ազգային միութեան սինօդն է, եւ ոչ թէ յունական եկեղեցւոյ հետ բարոյական միութեան սինօդը։ Եթէ օտար կրօնքի մը հետ խօսիլ ուզէք է՝ այն ալ Հայ անդամ ունեցող օտար եկեղեցիներն են։

Ցունադաւան եղողը, ոչ միայն իր մկրտութիւնը կուրանայ՝ այլ ազգութիւնն ալ։ բայց պապական եւ բողոքական եղողը, դարձեալ հայութիւնը կը պահէ, ուստի Հայութեան տակ եղած այս երազական միութիւնը իրականացնելու համար խորհինք, քանզի թեպէտ այսօր այս առաջարկութիւնս քաղաքականօրէն անկարելի պատոգներ կան՝ բայց դիտնալու ենք որ՝ անկարելի բառը քաղաքականութեան մէջ նշանակութիւն չունի, այլ կարելի է ամեն բան։ բաւական է որ՝ ուզելու եւ ստանալու հաստատ միտք ունեցող ըլլայ։

Ս.

. . . Միւելիֆ ։

Նյլուլ 19 Թարիխի վէ 755 Նիւմէրօյու Նիւսրէնիղտէ , Համաղդեաց ընկերութիւնու մուվագգաթի գօմիսիօն ազալարը իմզասը լէ , իյլուլուն 22 ինճի բաղար կիւնիւ պաքը էլզէմ վէ իրատ մէսարիֆի խուսուսունտան տօլաեր ընդհանուր մէճլիս օլաճաղընդն իլանընը օգուտում , պու իսէ ճէմիի ընկերլերէ այիտ վէ բաճի պիր քէյֆիեէթ օլտուղունտան , վէ խուսուսի իլէ չէնտսէնէլէրտէն պէրու թէրագիմ իտէն ագճէ քիմլէրտէ վէ նէրէլէրտէ գալմըշ օլտուղու արաշտըրըլմասը էլզէմիյէթի ճիւմլէմիզէ պիր պօրճ մագամընտա օլուսպ , մէմուլ իտէրիմ քի հէր ընկերտէ պէնիմ կիպի պու մասաէյ վագրֆ օլմագ արզուսինտէ օլուսպ , հէր նէ գատար մուհիմմ իշիտէ վար իսէ պու հիսապ մատտէսինի ճիւմլէտէն էվվէլ վէ ադոէմ թութուսպ , բաղար կիւնքի օլաճագ ընդհանուր մէճլիսէ թէշրիֆ իտէճէյինի մէմուլ իտէրիմ։

19 Իյլուլ 1868 Ամիթանէ Ա. Մ. Ս.

ԱԶԳԱՑԻՆ ԼԵԶՈՒ

Հին ազգաց մէջ կը տեսնենք որ երկու տեսակ լեզու կայ՝ որ է գրաբար եւ աշխարհաբար ։ Լատինը, Յոյնը, Հրեայն, եւ Հայը ունին իրենց գրաբարն ու աշխարհաբարն։

Հին ժամանակներն բոլոր գրութիւնները եւ մատենագրութիւնները, գրաբար լեզուով կը լրացին ։ Իսկ այսօր գրաբարը կրօնական լեզու մ'եղած է եւ ոչ մատենագրական ։ բայց եւ այնպէս լեզուաց հիմը գրաբարն է ։ եւ լեզուն անկց կառնէ իր ստուգաբանական նշանակութիւնը. ուստի լեզուի մը քաջ հրմտութիւն ունենալու համար ։ պարտաւոր ես՝ զանի ծնող գրաբարը նախ սովրիլ։ որպէս զի լեզուին ոգին լաւ մը եւ հիմնովին ըմբռնած ըլլաս . եւ մանաւանդ որ աշխարհաբարը շատ ապացոյցներով կը հաստատուի որ՝ գրաբարին աղաւաղեալն է ։ եւ եթէ բառերու գործածութեանց մէջ նախդիրներու եւ թոր-դութիւններու տարբերութիւնը վերցուի ։ յստակ կը տեսնուի որ՝ բաց 'ի ձեւաւոր եւ իրթին շարադասութեանց ոճով գրուածքներէն ։ գրաբարն ու աշխարհաբարը իրարու խիստ մօտ կուգան եւ գրաբարը կըլլայ մայր ։ եւ աշխարհաբարը կըլլայ ծնեալ լեզու ։ կամ սանկ ըսենք ։ գրեթէ բառ մը չիկայ որ՝ գրաբարին մէջ գործածուի ։ եւ աշխարհաբարին մէջ արդիւեալ ըլլայ ։ բայց աշխարհաբարին ամեն բառերը գրաբարին մէջ գործածել ներելի չէ ։

Ա.րդ մայրենի լեզուն գիտնալը ։ նոյն լեզուին յատուկ եղող ազգին ամեն անհատին պարտքն է ։ քանզի չըլլար ազգութիւն առանց յատուկ լեզուի ։

Լեզուն նախ մայրէն կաւանգուի ։ եւ բարթիքով կը սովրուի ։ բայց բարթիքը եթէ իր հետ դրական կանոն մը չունենայ ։ երթալով կը փոխուի ։ եւ ազգի մը ամեն մեկ անհատ երբ ազատ ըլլայ իր ուզած ձեւովը խօսիլ իր լեզուն ։ եւ կամ ամեն մէկը իրենց համար զատ զատ կանոններ սահմանելով ։ իրենց զաւակին այնպէս ուսանդեն լեզուն ։ այն ատեն ազգութեան կեդրոնն եղող հայրենիքը ։ ստուգիւ կըլլայ Բաբելոնեան աշտարակ մը ։ Այսօր ճիշտ այս վիճակին մէջ ենք ։ Պօլսեցին չիհասկընար Վանցին լեզուն ։ Վանցին չիհասկընար ։ Պրուսացիին լեզուն ։ Պրուսացին չիհասկընար Սիվրի-Հիսարցիին լեզուն եւն . իսկ ամբողջ Տաճկաստանցին չիհասկընար Ռուսաստանցիին եւ Պարսկաստանցիին լեզուն ։ նոյնպէս նաեւ փոխադարձաբար . բայց այս ամենը մէկ են գրաբար լեզուին տակ—ինչո՞ւ—վասն զի դրական կանոն մ'ունի եւ անով կաւանդուի միօրինակ ։ իսկ աշխարհաբարը չունենալով կանոն մը մեզ Բաբելոնի որմնադործներ դարձուցած է ։

Ա.րդ՝ լեզուն՝ ըսինք ։ Ազգութեան նշանն ու կապերէն մին է . եւ եթէ այս այսպէս է ։ կը պարտաւորինք երկու միջոց ընտրել մեր ազգութեան նշանն անարատ պահելու համար—1 . կամ գրաբարը ընդարձակել եւ տարածել մինչ օրօրոց ։ եւ 2 . կամ աշխարհաբարին կանոն մը սահմանել ։

Ասոնց առաջինը այնչափ դժուար է ։ որչափ որ դժուար է ամեն հատակաւոր անհատ միանգամ իմեցնել օրօրոց եւ ասոնց գրաբար դիտցող մէկ մէկ մայր յատկացնելը ։ եւ կամ այնչափ դժուար է ։ որչափ դժուար է հրամայել որ՝ ամեն մարդ՝ սորվեցնելու կարողութեան ատեանատ նոր լեզու մը սորվի ։

Իսկ երկրորդը չունի այս անկարելութիւնը եւ կրնայ դրուիլ անոր յատուկ կանոն մը ։ բայց ի՞նչպէս ըլլալու է այս կանոնը որ՝ ընդհանուրին ընդունելի ըլլայ ։ եւ այժմեան լեզուի խառնամուժը զոհանայ առանց որ եւ է կողմին հրպարտութեան եւ սովորութեանը դպչելու ։

Հայերէնի մէջ ըսինք որ՝ ամեն գրաբար բառ ։ աշխարհաբարի մէջ կրնայ գործածուիլ . ուստի առջեւնիս գրեթէ ամենեւին բառական դժուարութիւն չիկայ ։ այլ դժուարութիւնը բառերու հոլովմանց եւ բայերու խոնարհմանց աշխարհաբարի դարձնելուն վրայ է ։ եւ այս մասին մէջ է որ՝ Ռուսաստանցին ու Տաճկաստանցին իրարու անհամաձայն, նոյնպէս նաեւ Տաճկաստանի մէջի գաւառները իրարու անհամաձայն կը խօսին ։

Այս անհամաձայնութիւնը բանութեամբ չի կրնար վերնալ ։ այլ ժամանակով ։ հաստատ տեսակութեամբ եւ փոխադարձ համոզմամբ ։

Ասոր միջոցն այն է որ՝ քանի մ'անձինք եւ կամ մէկ հմուտ անձ մը որ ։ այս տարբերութիւնները լաւ գիտէ ։ առանձին կամ մէկտեղելով կը զատեն այն կարտերը որոց մէջ ամեն մաս համաձայն է . իսկ այն մասերը ։ որոց մէջ քիչ իրարմէ տարբերութիւն կայ ։ մէջին ոճով մը երկու կողմի տարբերութիւնները կը մեղմացուցուի ։ իսկ այն մասերը . որոց մէջ բոլորովին տարբեր են՝ գրաբարը հիմ բանուելով անոր կը մօտեցուցուի ։ եւ այս գործը կըլլայ աշխարհաբարին քերականութիւնը եւ կամ կանոնագիրքը ։ Մէկ կողմէն բաւական է որ՝ լրագիրը մեծ մասամբ անոր հետեւին՝ քանի մը տարուան մէջ անի կըլլայ ընդհանրապէս աշխարհաբար լեզուն։ եւ միւս կողմէն դպրոցներու մէջ արդի քերականութեան տեղ ։ անի իրրեւ լեզու դաս տրուելով՝ եւ գրաբարը իրրեւ ուսանելի լեզու վերին կարգաց պահուելով՝ շատ չիտեւէր կունենանք որոշ աշխարհաբար եւ որոշ գրաբար լեզու մը ։ որ իր միօրինակութեամբը կըլլայ ազգային լեզու ։ եւ կազատինք այժմեան խառնաշփոթի վիճակներնէս . եւ ոչ միայն կազատինք լեզուի այս դաւալի վիճակէն ։ այլ տարազք դպրոցներու մէջ փոխանակ իրենց առաջին հատակին մէջ չիհասկըցած եւ չըլսած լեզուով զբաղելով տարիներ անցնելու ։ քիչ ատենին մէջ կըարվին ազգային լեզուին եւ կսկսին ուրիշ բնական միանգամայն կուարճալի գիտելիքներ ուսանելու ։ եւ եթէ ելլեն դպրոցէն գոնէ հիմնուսուն պէս՝ ոչ գրաբարը եւ ոչ աշխարհաբարը չ'գիտցած ըլլալուն ։ գիտցած կըլլան պարզ եւ կանոնաւոր աշխարհաբարը ։

Այս անգամ Ս. Փ. Փոխադեան էֆէնտին ուզեր է մօտենալ այս գիրքին ։ եւ աշխատասիրէր է գրաբար եւ աշխարհաբար լեզուաց քերականութեան նոր դասագիրք մը ։

Այս դասագիրքը երկու մասի բաժնած է . 1 . բառագիտութիւն. 2. համաձայնութիւն ։ Առաջին մասին մէջ բառերու հոլովմանց եւ բայերու խոնարհմանց՝ աշխարհաբարի դարձնելուն կանոնները գրած է ։ դրաբարի կանոններուն հետ դէմ առ դէմ . երկրորդ մասին մէջ գրած է բառերու համաձայնութեան կանոնները թէ՝ աշխարհաբարը եւ թէ գրաբարը նոյնպէս դէմ դէմի ցուցնելով ։

Տաճկաստանի աշխարհաբարին համար այս դասագիրքը խիստ օգտակար կրնայ ըլլալ՝ եթէ ազգային վարժարանաց մէջ հեղինակին ոգւովը դաս տրուելու ըլլայ ։ այսինքն դասատուը աւելի համոզեն աշակերտը դրաբարին աշխարհաբար դառնալուն կանոններուն վրայ ։ քան թէ տղոց պարտաւորեն որ՝ առանց արտասանածնին դիտնալու ։ թութակի պէս դոց ընելու վրայ ։

Այս դասագիրքը ազգային ընդհանուր աշխարհաբարին ծառայելու համար ինչպէս վերը ըսինք՝ չունի Ռուսաստանի եւն . աշխարհաբարին ։ Տաճկաստանի աշխարհաբարին հետ ունեցած տարբերութեանց բացատրութիւնը . բայց ինչպէս որ՝ հեղինակն ալ իր յառաջաբանին մէջ կրսէ՝ այս գործը դեռ առաջինն ըլլալով՝ եթէ ազգէն դանէ քաջալերութիւն՝ հարկաւ պիտի ձեռնարկէ իր գործը աւելի համազգային ընելու ։

Նոր յուսանք որ՝ արդդ ազգայինք հեղինակին այս գործին վրայ համակրական եւ ինչպէս որ վայել է՝ նոյն ուշադրութիւնը դարձնեն, որով ոչ միայն հրաւէր կարդացած կըլլան անոր խաստումը կատարելուն, այլ ուրիշներուն ալ մրցման ասպարէզ կը բանան եւ կունենանք որոշ համազգային աշխարհաբար լեզու մը եւ կազատինք այժմեան պատիւ չիբերելիք լեզուներու վիճակէն ։

Այս նոր դասագիրքը կը ծախուի 8 գուրուշ Գալատիա Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն տակը նոր դրատունը ։ Ս

ԻԼԱՆԱԹ

Ամէլիյաթը ճէրրահիյէ իճրա իթմէքսիզին , ազրբեան տիշէրին վէճալարընը (ազրը) տէֆ ու իզալէ իթմէք , վէ տիշէրի չըգմըշ օլանլարընն տիշէրինինեէրլէրինէ զանմէթսիզճէ թապիի վագ օլունմուշ կիպի , ղաեէթ տիրգամի օլունսա պիւէ անլաշըրմամագ իւզրէ , տիշ գօյմագ վէ տախիլի էֆմտէ վէ չէնէտէքի էմրազ վէ գուրուհ վէ թէզէլիւլի տէնտամա թէտաւվի իթմէք , վէ տիշէրի թագիրաթընտան , եանի եէրլէրինտէ օյնաերայ , պիր թարաֆա տէվրիլտիքլէրի հալտէ եէրլէրինէ գօյմագ , վէ տախիլի ֆէմի թէմիզլէմէքտէ , վէ բասանմըշ վէ սիեանլանմըշ օլան տիշէրին բաս վէ քիրլէրինի չըգարըգ , տէվհէրի զաֆիֆինի թէճամտ իթմէքտէ , վէ աղրընի ֆէնա գօգուլարընը իսլամ իթմէքտէ վէ ալթը վէ լաթիքտէն զայէթլէ լաթիֆ վէ բանա վէ սալապէթլի վէ խաֆիֆ եէմէք եէնտիկի վազրթտա պիր զարար ու զիեան վէրմէզ ալեա եէրի վէ չըգար գօնուր տիշէր եաբմագտա օլան փարիսլի թապիպ տիշճի Մ. Բէյէզ Պէյ-օղլունտա կլավանի սօգաղընտա 2 Նիւմէրօտա իքեան իթմէքտէ , վէ այգիրանկս սատթ 6 տան 4 է գատար կէլէն վէ կիտէնլերէ ատէլիյաթը մէղբիւրէեի իճրա իլէմ քտէ օլուսպ քէնտիսինի կէօրմէք վէ կէթիրմէք միւրատ իտէնլէր օլուր իսէ, օրատան սիւալ իթտիրմէլերի ։ 14

ՎԻԵՆՆԱ ՎԷ ԲՈՍՖԻՈՐ ԲԱՆԴՕԼԱՐԸ

Վիէննանն չէր նէվի բրանդօ ադսիօնլարը (անտ պիլէթի) վէ բրօմէսլէրի , վէ Ռուսիանէն տիրինճի վէ իքինճի վէ պրաղէյլի վէ ֆրայեզլի իսթիդրազլարը ։ վէլէսարլ Նէմցէ վէ Մօսկօֆ սէհիմլերինին չէր պիր չիշիտինտէն Գալատիատա Պօմիսիօն խանը դարուսու եանընտա Նօ . 16 ադրրաֆ Մ. Հօրճի Ճանէթօ Վիէննանն չէր նէվի ֆօնտօ ֆայիզ դուրօնլարընը վէ քէզալիք չէր նէվի պանգնօթլարընը սատթն ալըպ , իսթէնիլտիյի հալտ սաթմատտա օլտուղունու տախի իլան իտէր ։

Գալատիատա էքի դարուլու պիր խանէ վէ պիր մաղազա , գարունուն պիրի Վ.օյվօտա սօգաղընտան Ղ. 33 վէ տիկէրի Զրնար սօգաղընտա Ղ. 11 օյտուղու հալտէ , սօն տէֆա օլարագ իշպու բուսի սեպտեմբեր սէրընդն 23 ինճի բազար իրթէսի կիւնիւ էօյլէնտէ , խավեար խանընտա ալէնէն վէ սահիպինէն հիւսնիւ բիզար իլ պիր տուշա մազատա չրգարբլարագ սատթըլաճագ տրը ։

Զիեատէ թաֆսիլլի մալ իւմատթ ալմագ իսթէեէնէն Գալատիատա Տէ յիրմէն խանընտա ավօգատթ Մ. Արնօզ ինօ եաֆսատ Մ. տը Պասթրօեա միւրաճաատթ էյլէմէսի ։

Տոգթօր Կ. Վարդանեան ենէ էվէլքի կիւզլ Գալատիա գուլէսինէ եաղդն ինկիլիզ խասթախանէսինին գարշըսընտա 3 Նիւմէրօյու խանէտ հէքիմլիք , ճէրրահլիգ , վէ լավուհթալիգ , վէ հէմ կէնօգլ ատպիր օյան իլէթլէրէ ճիմանկիւ լէրի խաստատթ պագմագտա օլուսպ , վէ քէնտիսինի ատպիր կիւնլէրտէ կէօրմէք իսթէյէնլէր տախի մէղքիւր խանէտ պու լամճագլար տրը ։ Ն

Իւր տէֆթէրէ սու ալնէ ուշենա , Ֆրանսարզճա տախի պիլիր , վէ եէսինտէ միւթէպէր չէ հատէթնամէլէրի պու լանան պիր քանամիզ գամի եաղրճը լրգ իչէն պիր մահէլլ իսթէմէքտէ օլտուղունտան , արզու իսէն մանթպատամլըգտան սիւսլ իյլէմէսի ։

Կէրէք թիւճճարճա վէ կէրէք տարրաֆճա բէք էյի տօբիա տէֆթէրի թութման վէ Ֆրանսարզճա տախի պիլէն պիր եազըճը բրյա լուզումի օյան զամանն մանթպատամրզա միւրաճաատթ էյլէմէսի օլունուր ։

Էրմէնիճէ վէ Ֆրանսընճա լիսանլարա ուշենա պիր վարժապետ էվէլբատ տէրս վէրմէք իչին եէր արամագտա օլտուղունտան իսթէեէն Գալատիա օէրաեր դարշըսընտա ֆէսսի Գրիգորուն տիւքքեանընտա սատթը Գրիգորա միւրաճաատթ էյլէմէսի ։

ԲԱՆԻ ՄԸ ԽՕՍՔ

ՄԵՐ ԱԶԳԻ ԱՐԻՒ ՎԻՃԱԿԻՆ ՎՐԱՑ

Իզմիրի Տէտէեան Տպարանէն այս անգամ ի լոյս ընծայուած այս տետրակը հասու ձեռքերնիս որ կը բաղկանայ 32 երեսէ , եւ կը խօսի կրթութեան եւ դաստիարակութեան վրայ , դպրատան բարեկարգութեան վրայ , ուսման եւ դիտութեան , հասարակութեան ամեն կարդին մէջ ծառայելուն վրայ ։

Ի ԻԼ ՊԼԱՍ

Թարգմանեալ է Ֆրանսերէնէ հանրէյ նրբոր Ղանդրոնիքեանէ

Տպագրուեցաւ Արտեան

1868

768 մեծադիր երեսներէ բաղկացեալ այս գրքոյկի եւ հրահանգիչ վիպասանութիւնը կը ծախուի Մահմուտ-բաշայի դրուխը Պօեաճի Մանուկ աղայի թիւ 220 խանութը ։ Գին 2½ մէճիտիէ ։

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԵԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԷՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՏԸՆ ԹԱՊԻԱՆԷՍԻՆՏԷ
ՊԼԱ ՕՂԼՈՒՆՏԱ ՏՕՂԸՐՈՒ ԵՕԼՏԱ , ՖՕԹՕԿՐԱՖ ԱԳՏՈՒԼԱ
ՊԻՐԱՏԵՐԼԵՐ ԳԱՐՇԸՐՈՒՆՏԱ ՀԻՄԻՏԷՐՈ 467 ։